

BIBLIOGRAFIE

ARCHIVÁLIE

Moravský zemský archiv, fond A 4 – Sněmovní akta (1629–1850)

EDICE PRAMENŮ

Franz WIGARD (ed.), *Stenographischer Bericht über die Verhandlungen der deutschen constituirende Nationalversammlung zu Frankfurt am Main*, Band I–IX, Frankfurt am Main 1848–1849.

Verhandlungen des österreichischen Reichstages nach der stenographischen Aufnahme, I.–V. Band, Wien, s. d., dostupné online: <http://alex.onb.ac.at/cgi-content/alex?apm=0&aid=krt>.

Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Hauses der Abgeordneten in der I. Reichsraths-Session, dostupné online: <http://alex.onb.ac.at/spa.htm>.

PERIODIKA

Alldeutsche Bauernzeitung

Die Brenn Nessel

Brünner Kikeriki

Brünner Zeitung

Deutsche Wacht

Deutsche Warte

Deutscher Volkskalender

Deutsches Blatt

Deutsches Nordmährerblatt
 Deutsches Südmährerblatt
 Freie Volkstimme
 Gödinger Zeitung
 Iglauer Volkskalender
 Iglauer Wochenblatt
 Mährische Presse
 Mährischer Correspondent
 Mährischer Volksbote
 Mährischer Wanderer
 Mährisch-Schlesische Grenzbote
 Mährisch-Trübauer Wochenblatt
 Mitteilungen des Bundes der Deutschen Nordmährens
 Moravia
 Neue Freier Wau Wau
 Neue Zeit
 Neutitscheiner Wochenblatt
 Nikolsburger Wochenblatt
 Patriotisches Tageblatt
 Politisches Wochenblatt
 Römerstädter Zeitung
 Sternberger Anzeiger
 Sternberger Volksblatt
 Taschenbuch für die Geschichte Mährens und Schlesiens
 Tätigkeits-Bericht des Bundes der Deutschen Südmährens
 Volksfreund
 Volkswacht
 Weißkirchner Wochenblatt
 Zeichen der Zeit

CITOVANÁ DOBOVÁ LITERATURA

Christian Karl ANDRÉ, *Markgrathum Mähren*, Brünn 1805.
 Adolf BACHMANN, *Geschichte Böhmens*, I. a II. Band, Gotha 1899 a 1905.
 Otto BAUER, *Nationale und soziale Probleme des Deutschtums in Mähren. Vortrag gehalten auf dem Parteitage der deutschmährischen Sozialdemokratie in Olmütz am 12. April 1909*, Brünn 1909.
 Johann von BÖHM, *Denkmal geprüfter Treue und Ergebenheit der Mährer gegen das Allerdurchlauchtigste Erzhaus Oesterreich. Aus Gelegenheit der im Ständischen Saale zu Brünn aufgestellten Mährischen Legions-Fahnen, und neu errichteten Patriotischen Monumente*, Brünn 1802.

Bertold BRETHER, *Dějiny Moravy*, 1. svazek, první oddělení (do 906), Brno 1896.
 Bertold BRETHER, *Dějiny Moravy*, 1. svazek, druhé oddělení (do 1197), Brno 1896.
 F. V. DONNEH, *Der Engel von der Habsburg*, Olmütz 1836.
 Christian D'ELVERT, *Geschichte und Beschreibung der (königlichen Kreis-) und Bergstadt Iglau in Mähren*, Brünn 1850.
 Christian D'ELVERT, *Versuch einer Geschichte Brünns*, Brünn 1828.
 Christian D'ELVERT, *Zur Geschichte des Deutschtums in Oesterreich-Ungarn mit besonderer Rücksicht auf die slavisch-ungarischen Länder*, Brünn 1884.
 Johann Nepomuck EUGL, *Geschichte der königlichen Stadt Mährisch-Neustadt*, Olmütz 1832.
 Joseph Wladislaw FISCHER, *Geschichte der königl. Hauptstadt und Gränzfestung Olmütz im Markgrathume Mähren. Erster Band, welcher die politische Geschichte bis zum Jahre 1618 enthält*, Olmütz 1808.
 Joseph Wladislaw FISCHER, *Geschichte der königl. Hauptstadt und Gränzfestung Olmütz im Markgrathume Mähren. Zweyter Band, welcher die politische Geschichte bis zum Jahre 1808 enthält*, Olmütz 1808.
 Dominik GILLITSCH, *Rede an die Mähr. Neustädter Bürgerschaft bei dem Annual-Bürgerfeste am 22. August 1842*, Olmütz, s. d.
 Peter von CHLUMECKY, *Carl von Zierotin und seine Zeit. 1564–1615*, Brünn 1862.
 Peter CHLUMECKY, *Die Geschichte des Markgrathums Mähren und ihre Quellenforschung*, Brünn 1856.
 Petr CHLUMECKÝ, *O dějepisu Markrabství moravského a zpytování pramenů jeho*, Brno 1857.
 Eligius RICHTER, *Die christkatholische Religion der mächtigste Schutzgeist der Staaten und Throne*, Olmütz 1833.
 Franz Xaver RICHTER, *Cyrril und Method eine Rede zur Gedächtnißfeyer der mährischen Landespatronen vorgetragen am 9ten März 1816 zu Brünn in der Pfarrkirche zu h. Jakob*, Brünn, s. d.
 Ludwig SCHLESINGER, *Geschichte Böhmens*, Prag 1870.
 Adolf SCHÖLL, *Der zwölfte Februar. Ein Vorspiel zur Feyer des Geburts-Tages Sr. Majestät des Kaisers Franz I. Nebst dem Fest-Prolog am Vorabend des 1. März 1832 zur vierzigjährigen Feier der Thronbesteigung*, Brünn, s. d.
 J[oseph] v[on] SONNENFELS, *Ueber die Liebe des Vaterlandes*, (Bey Joseph Kurzböck) 1771.
 Theofil ŠIMKO, *Politisches Glaubensbekenntniss*, Olmütz 1848.
 Albrecht TEBELDI, *Die Auflösung der staatlichen Einheit der öst. Monarchie durch die Nationalversammlung zu Frankfurt*, Leipzig 1848.
 Albrecht TEBELDI, *Die Slawen im Kaiserthume Oestreich*, Wien 1848.
 Michael TEKUSCH, *Rede über die christliche Theilnahme an den Angelegenheiten des Vaterlandes am 7en May 1809*, Brünn 1809.

SEKUNDÁRNÍ LITERATURA

- Benedict ANDERSON, *Die Erfindung der Nation. Zur Karriere eines folgenreichen Konzepts*, Berlin 1998.
- Gabriela ASMERA, *Der Reichstag 1848 in Wien und seine politischen Gruppierungen*, disertační práce, Wien 1985.
- Helena BĚBAROVÁ, *Německé liberální a nacionální spolky na Moravě ve druhé polovině 19. století*, Sborník prací pedagogické fakulty Univerzity J. E. Purkyně v Brně, Řada společenských věd č. 7, s. 79–92.
- Ernst BRUCKMÜLLER, *Ein „deutsches“ Bürgertum? Zur Fragen nationaler Differenzierung der bürgerlichen Schichten in der Habsburgermonarchie vom Vormärz bis um 1860*, *Geschichte und Gesellschaft* 16, 1990, s. 343–354.
- Ernst BRUCKMÜLLER, *Nation Österreich. Kulturelles Bewußtsein und gesellschaftlich-politische Prozesse*, Wien 1996.
- Ernst BRUCKMÜLLER – Ulrike DÖCKER – Hannes STEKL – Peter URBANITSCH (edd.), *Bürgertum in der Habsburgermonarchie*, Wien 1990.
- Bohumil BAXA, *K dějinám veřejného práva v zemích Koruny české. Od restaurace leopoldovské až do počátku moderních převratů (1790–1848)*, kniha I., díl I., Praha 1906.
- Pavel CIBULKA, *Historicko-mytologické motivy výzdoby Německého domu v Brně*, in: Milan Hlavačka, Antoine Marès, Magdaléna Pokorná et al., *Paměť míst, událostí a osobností: historie jako identita a manipulace*, Praha 2011, s. 348–365.
- Pavel CIBULKA, *Instalace pomníku Josefa II. před Německým domem v Brně*, in: Hana Ambrožová et al. (edd.), *Historik na Moravě. Profesoru Jiřímu Malířovi k šedesátinám*, Brno 2009, s. 433–446.
- Pavel CIBULKA, *Německé politické strany na Moravě (1890–1918)*, Praha 2012.
- Pavel CIBULKA, *Politisches Wochenblatt – mluvčí moravské šlechty v roce 1848*, *Moderní dějiny* 14, 2006, s. 289–307.
- Moritz CSÁKY – Reinhard HAGELKRYŠ (edd.), *Vaterlandsliebe und Gesamtstaatsidee im Österreichischen 18. Jahrhundert*, Wien 1989.
- Vladimír ČERMÁK, *Otázka demokracie. 2. Člověk*, Praha 1993.
- Eva DANIHELOVÁ et al. (edd.), *Kroměřížský sněm 1848–1849 a tradice parlamentarismu ve střední Evropě*, Kroměříž 1998.
- Jindřich DVOŘÁK, *Moravské sněmování roku 1848–49*, Telč 1898.
- Christian D'ELVERT (ed.), *Die Desiderien der mährischen Stände vom Jahre 1790 und ihre Folgen*, Brünn 1864.
- Lukáš FASORA, *Dělník a měšťan. Vývoj jejich vzájemných vztahů na příkladu šesti moravských měst 1870–1904*, Brno 2010.
- Lukáš FASORA, *Svobodný občan ve svobodné obci. Občanské elity a obecní samospráva města Brna 1851–1914*, Brno 2007.
- Lukáš FASORA – Pavel KLADIWA, *Obecní samospráva a lokální elity*

- v českých zemích 1850–1918. Koncept a dílčí výsledky výzkumu*, ČČH 102, 2004, s. 796–827.
- Simon FORDE – Lesley JOHNSON – Alan V. MURRAY (edd.), *Concepts of National Identity in the Middle Ages*, Leeds 1995.
- Georg FRANZ, *Liberalismus. Die deutschliberale Bewegung in der habsburgischen Monarchie*, München 1955.
- Albert FUCHS, *Geistige Strömungen in Österreich 1867–1918*, Wien 1984.
- Dan GAWRECKI, *Bund der Deutschen Nordmährens a německý nacionalismus na severní Moravě (1886–1918)*, *Severní Morava* 52, 1986, s. 19–29.
- Ernest GELLNER, *Národy a nacionalismus*, Praha 1993.
- Liah GREENFELD, *Nationalism. Five Roads to Modernity*, Cambridge (Mass.) 1992.
- Frank HADLER, *Počátky moravské historiografie. Vývoj do počátku 90. let 19. století*, diplomová práce, Brno 1984.
- Dieter HAINZ, *Carl Giskra, ein Lebensbild*, disertační práce, Wien 1962.
- Adrian HASTINGS, *The Construction of Nationhood. Ethnicity, Religion and Nationalism*, Cambridge 1997.
- Wolfgang HÄUSLER (ed.), Ernst Violand, *Die soziale Geschichte der Revolution*, Wien 1984.
- Waltraud HEINDL, *Gehorsame Rebellen. Bürokratie und Beamte in Österreich 1780 bis 1848*, Wien 1991.
- Gunther HILDEBRANDT, *Die Paulskirche. Parlament in der Revolution 1848/49*, Berlin 1986.
- Lothar HÖBELT, *1848. Österreich und die deutsche Revolution*, Wien 1998.
- Lothar HÖBELT, *Kornblume und Kaiseradler. Die deutschfreiheitlichen Parteien Österreichs 1882–1918*, Wien 1993.
- Eric John HOBSBAWM, *Národy a nacionalismus od roku 1780: program, mýtus, realita*, Brno 2000.
- František HOFFMANN, *České město ve středověku*, Praha 1992.
- George W. HOFFMAN, *The Political-Geographic Bases of the Austrian Nationality Problem*, *Austrian History Yearbook* 3, 1967. The Nationality Problem in the Habsburg Monarchy in the Nineteenth Century: a Critical Appraisal, s. 121–146.
- Miroslav HROCH, *Národy nejsou dílem náhody. Příčiny a předpoklady utváření moderních evropských národů*, Praha 2009.
- Miroslav HROCH (ed.), *Pohledy na národ a nacionalismus. Čítanka textů*, Praha 2003.
- Johann HUIZINGA, *Im Bann der Geschichte*, Basel 1943.
- Gracián CHALOUPKA, *Brno a Žnojmo (národnostní paralela)*, *Časopis Společnosti přátel starožitností* 57, 1949, s. 14–21, 94–107.
- Pieter M. JUDSON, *Exclusive Revolutionaries. Liberal Politics, Social Experience, and National Identity in the Austrian Empire, 1848–1914*, Ann Arbor 1996.

- Robert A. KANN, *The Dynasty and the Imperial Idea*, Austrian History Yearbook 3, 1967. The Nationality Problem in the Habsburg Monarchy in the Nineteenth Century: a Critical Appraisal, s. 11–31.
- Robert A. KANN, *The Multinational Empire. Nationalism and National Reform in the Habsburg Monarchy 1848–1918*, New York 1950.
- Robert A. KANN – Friedrich E. PRINZ (edd.), *Deutschland und Österreich*, Wien 1980.
- Elie KEDOURIE, *Nationalism*, London 1961.
- Jeremy KING, *Budweisers into Czechs and Germans. A Local History of Bohemian Politics, 1848–1948*, Princeton 2005.
- Pavel KLADIWA – Andrea POKLUDOVÁ, *Hans Kudlich*, Ostrava 2012.
- Pavel KLADIWA – Andrea POKLUDOVÁ – Renata KAFKOVÁ, *Lesk a bída obecních samospráv Moravy a Slezska*, díly I. a II./1–2, Ostrava 2007–2009.
- Arnošt KLÍMA, *Češi a Němci v revoluci 1848–1849*, Praha 1994.
- Jiří KOŘALKA, *Die deutsch-österreichische nationale Frage in den Anfängen der sozialdemokratischen Partei*, Historica 3, 1961, s. 109–158.
- Jiří KROUPA, *Alchymie štěstí. Pozdní osvícenství a moravská společnost*, Brno 1987.
- František KUTNAR, *Obrozené vlastenectví a nacionalismus. Příspěvek k národnímu a společenskému obsahu češství doby obrozené*, Praha 2003.
- Walter Consuelo LANGSAM, *The Napoleonic Wars and German Nationalism in Austria*, New York 1930.
- Fredrik LINDSTRÖM, *Empire and Identity. Biographies of the Austrian State Problem in the Late Habsburg Empire*, West Lafayette 2008.
- Josep R. LOBERA, *The God of Modernity. The Development of Nationalism in Western Europe*, Oxford 1996.
- Thomas MAISEL, *Alma Mater auf den Barrikaden. Die Universität Wien im Revolutionsjahr 1848*, Wien 1988.
- Karel MALÝ – Ladislav SOUKUP (edd.), *Vývoj české ústavnosti v letech 1618–1918*, Praha 2006.
- Martin MARKEL, *Svaz Němců jižní Moravy do roku 1914. Příspěvek k charakteru nacionalismu na počátku století*, Časopis Matice moravské 119, 2000, s. 404–421.
- Martin MARKEL, *Svoboda a demokracie v regionu rakouského impéria*, Brno 2010.
- Robert MARŠAN, *Čechové a Němci r. 1848 a boj o Frankfurt*, Praha 1898.
- Bedřich MENDL, *O národnostním složení středověkého Brna*, Časopis Matice moravské 62, 1938, s. 361–368.
- Hans MOMMSEN, *Die Sozialdemokratie und die Nationalitätenfrage im habsburgischen Vielvölkerstaat I. Das Ringen um die supranationale Integration der zisleithanischen Arbeiterbewegung (1867–1907)*, Wien 1963.
- Friedrich PRINZ, *Deutsche Geschichte im Osten Europas: Böhmen und Mähren*, Berlin 1993.
- Jiří RADIMSKÝ, *Nejstarší spolky na Moravě s přihlédnutím ke spolkům dělnickým*, Časopis Matice moravské 73, 1954, s. 108–119.

- André ROBERT, *L'Idée nationale autrichienne et les guerres de Napoléon. L'apostolat du baron de Hormayr et le salon de Caroline Pichler*, Paris 1933.
- Helmut RUMPLER – Peter URBANITSCH (edd.), *Die Habsburgermonarchie 1848–1918*, Band VII, 1. Teilband, *Vereine, Parteien und Interessenverbände als Träger der politischen Partizipation*, Wien 2006.
- Helmut RUMPLER – Peter URBANITSCH (edd.), *Die Habsburgermonarchie 1848–1918*, Band IX, *Soziale Strukturen*, 1. Teilband, *Von der feudal-agrarischen zur bürgerlich-industriellen Gesellschaft*, Teilband 1/2, *Von der Stände- zur Klassengesellschaft*, Wien 2010.
- Ferdinand SEIBT (ed.), *Die Chance der Verständigung. Absichten und Ansätze zu übernationaler Zusammenarbeit in den böhmischen Ländern 1848–1918*, München 1987.
- Wilhelm SCHÜSSLER, *Die nationale Politik der österreichischen Abgeordneten im Frankfurter Parlament*, Berlin 1913.
- Anthony D. SMITH, *The Cultural Foundations of Nations. Hierarchy, Covenant, and Republic*, Oxford 2008.
- Anthony D. SMITH, *The Nation in History. Historiographical Debates about Ethnicity and Nationalism*, Cambridge 2000.
- Anthony D. SMITH, *National Identity*, Reno 1993.
- Hannes STEKL, *Adel und Bürgertum in der Habsburgermonarchie 18. bis 20. Jahrhundert*, München 2004.
- Peter F. SUGAR, *The Rise of Nationalism in the Habsburg Empire*, in: Austrian History Yearbook 3, 1967. The Nationality Problem in the Habsburg Monarchy in the Nineteenth Century: a Critical Appraisal, s. 91–120.
- Šárka SVOBODOVÁ, *Kulturní aktivita německého domu v Brně v prvním desetiletí jeho činnosti*, diplomová práce, Brno 2004.
- Bedřich ŠINDELÁŘ, *Přehled dějin dělnického hnutí na Moravě do hainfeldského sjezdu*, Časopis Matice moravské 73, 1954, s. 3–57.
- Zdeněk ŠOLLE, *Dělnické hnutí v českých zemích koncem minulého století (1887–1897)*, Praha 1954.
- Hans Günter TELLE, *Das österreichische Problem im Frankfurter Parlament im Sommer und Herbst 1848*, Marburg 1933.
- Miloslav TRAPL, *Olomoucká universita v prvním (vzestupném) období revoluce roku 1848*, Sborník vysoké školy pedagogické v Olomouci, Historie 4, 1957, s. 8–25.
- Dušan UHLÍŘ, *Joseph von Hormayr a jeho podíl na rozvoji moravské historiografie v první polovině 19. století*, Muzeum Brněnska, sborník 2009, s. 21–28.
- Otto URBAN, *Kapitalismus a česká společnost*, Praha 1978.
- Otto URBAN, *Kroměřížský sněm 1848–1849*, Praha 1998.
- Peter URBANITSCH – Hannes STEKL (edd.), *Kleinstadtbürgertum in der Habsburgermonarchie 1862–1914. Bürgertum in der Habsburgermonarchie IX*, Wien 2000.
- Josef VÁLKA, *Dějiny Moravy. Díl 1. Středověká Morava*, Brno 1991.

- Josef VÁLKA, *Dějiny Moravy. Díl 2. Morava reformace, renesance a baroka*, Brno 1995.
- Jean de VIGUERIE, *Les deux patries. Essai historique sur l'idée de patrie en France*, Bouère 1998.
- Maurizio VIROLI, *For Love of Country. An Essay on Patriotism and Nationalism*, Oxford 1997.
- Karl VOCELKA, *Österreichische Geschichte 1699–1815. Glanz und Untergang der höfischen Welt. Repräsentation, Reform und Reaktion im habsburgischen Vielvölkerstaat*, Wien 2001.
- Friedrich WALTER, *Österreichische Verfassungs- und Verwaltungsgeschichte von 1500–1955*, Wien 1972.
- Eugen WEBER, *Peasants into Frenchmen. The Modernization of Rural France 1870–1914*, London 1977.
- Hans-Ulrich WEHLER, *Nationalismus. Geschichte, Formen, Folgen*, München 2007.
- Andrew G. WHITESIDE, *The Germans as an Integrative Force in Imperial Austria: the Dilemma of Dominance*, Austrian History Yearbook 3, 1967. The Nationality Problem in the Habsburg Monarchy in the Nineteenth Century: a Critical Appraisal, s. 157–200.
- Andrew G. WHITESIDE, *The Socialism of Fools. Georg Ritter von Schönerer and Austrian Pan-Germanism*, Berkeley 1975.
- Jiří WOITSCH – František BAHENSKÝ (edd.), *Etnografický atlas Čech, Moravy a Slezska IV. Etnografický a etnický obraz Čech, Moravy a Slezska (1500–1900). Národopisné oblasti, kulturní areály, etnické a etnografické skupiny*, Praha 2004.
- Günter WOLLSTEIN, *Das „Großdeutschland“ der Paulskirche. Nationale Ziele der bürgerlichen Revolution 1848/49*, Düsseldorf 1977.
- Benedykt ZIENTARA, *Frühzeit der europäischen Nationen. Die Entstehung von Nationalbewußtsein im nachkarolingischen Europa*, Osnabrück 1997.